

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۱

مجله مدیریت فرهنگی

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۱۳

سال نوزدهم / شماره ۶۷ / بهار ۱۴۰۴

تاثیر حرفه‌ای شدن ورزشکاران (فوتبالیست) بر فرهنگ اجتماعی

سحر قربانعلی پور

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

بهرام قدیمی

دانشیار، گروه جامعه‌شناسی ورزشی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

mannssoooriii@gmail.com

اکبر آفرینش خاکی

دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

علیرضا محسنی تبریزی

استاد گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

زهرا علیپور درویش

دانشیار، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تحلیل ابعاد الگوی حرفه‌ای شدن ورزشکاران (فوتبالیست) بر فرهنگ اجتماعی صورت گرفته است. روش تحقیق از نوع کیفی براساس نظریه داده بنیاد است. در بخش تحلیل محتوی کیفی از نظر خبرگان و ورزشکاران استفاده شده است، روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی بود شاخص‌های اساسی استخراج شد. سوال‌های مصاحبه زیر نظر کمیته علمی طراحی و بصورت مصاحبه باز پاسخ یافته طراحی شد. جامعه آماری خبرگان و ورزشکاران در ورزش فوتبال بودند که با به کارگیری روش نمونه‌گیری هدفمند به روش گلوله برفی ۱۳ نفر آنها به عنوان نمونه تا اشباع نظری انتخاب شدند. محتوی گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا (MAXQDA) پردازش شد. نتایج پژوهش حاضر منجر به شناسایی و ۳ کد انتخابی شد و ۱۲ کد ۲۶۴ کد باز قرار گرفت. شاخص اصلی براساس مدل سه شاخگی شامل (تحلیل ساختاری جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن، تحلیل رفتاری (فردی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن و تحلیل زمینه‌ای (محیطی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن فوتبال) بود. در دور دوم پرسشنامه‌ای با لطف لیکرت برای ۱۳ نفر از خبرگان ارسال شد تا شدت اثر هریک از مولفه‌ها مشخص شود. نتایج نشان داد که تحلیل (ساختاری) جامعه‌شناختی، تحلیل رفتاری (فردی) (تحلیل زمینه‌ای (محیطی) جامعه در شکل‌گیری فرهنگ فوتبالیست‌ها تاثیر دارد و همچنین فوتبالیست‌ها با استفاده از رسانه‌ها بر افراد جامعه تاثیر گذارند.

کلید واژه‌ها: جامعه، فرهنگ اجتماعی، حرفه‌ای شدن، فرهنگ فوتبالیست‌ها.

مقدمه

(کانولی^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). بر این اساس شرکت‌های وابسته به دولت با پول هنگفت دولتی وارد لیگ‌های حرفه‌ای شده‌اند و ضمن نابودی و به انزوا کشاندن باشگاه‌های خصوصی و مردمی، هزینه مربی و ورزشکار را به شکلی عجیب بالا برده‌اند (کوان^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). امری که به ورود گسترده واسطه‌ها به فوتبال منجر شده است و تصویر ورزش حرفه‌ای را تا حد ممکن غیر شفاف نموده است (مورگنروث^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). در حالی که برخی از گردش بالای مالی لیگ‌ها ذوق زده‌اند، به نظر می‌رسد این گردش نه تنها به اقتصاد ورزش کشور و توسعه زیرساخت‌های آن کمکی نمی‌کند بلکه به تدریج باشگاه‌ها را به باشگاه‌های بدهکار و ورزشکاران را به ورزشکاران طلبکار تبدیل می‌کند (رهنور و همکاران، ۱۴۰۲)، از سوی دیگر فوتبال به‌مثابه امر و مسئله‌ای اجتماعی تنها در سال‌های اخیر توجه محققان و نظریه‌پردازان اجتماعی را به خود معطوف کرده است و نگاه غالب به فوتبال رویکرد ورزشی بوده و منتقدان ورزشی صاحب‌نظران امر فوتبال شناخته شده‌اند (جعفری و همکاران، ۱۴۰۲). اما در سال‌های اخیر با توجه به گستردگی نقش و کارکرد این ورزش در عرصه‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، دیگر نقدها و نظریه‌های ورزشی قادر به «تبیین همه‌جانبه» این ورزش اجتماعی نیستند و ضرورت تبیین‌های اجتماعی برای شناخت این امر آشکار شده است. از این منظر فوتبال را مانند سایر پدیده‌های اجتماعی می‌توان در پرتو رویکردهای جامعه‌شناختی، انسان‌شناختی، روان‌شناختی و مطالعات فرهنگی بررسی نمود (بارانی و همکاران، ۱۴۰۱، گل محمدی و همکاران، ۱۴۰۲، محمدزاده و همکاران، ۱۴۰۳). در بعد دیگر فوتبال سبک زندگی اجتماعی را در جامعه تحت تاثیر قرار داده است، از ارکان اصلی صنعت فوتبال می‌توان بازیکنان حرفه‌ای، مربیان حرفه‌ای و باشگاه‌های حرفه‌ای و سازمان‌های لیگ حرفه‌ای را نام برد که هر کدام اهمیت

امروزه مردم دنیا به ورزش به جنبه‌های فرهنگی نگاه میکنند و ورزشکاران بخشی از نماینده‌های اجتماعی هر ملتی هستند، تا آنجا که در قاموس جامعه‌شناسی از آن به عنوان بارزترین نمودهای زندگی اجتماعی و فرهنگی یاد شده و آن را در عقلانی شدن زندگی اجتماعی و توسعه جوامع مدرن مؤثر می‌دانند (دانا و همکاران، ۱۳۹۸، غلامپور گالشکلومی و همکاران، ۱۳۹۹، کریمی درچه و همکاران، ۱۳۹۹)، ورزش نیز مانند دیگر عرصه‌های اجتماعی برای ماندگاری باید همواره در رشد و توسعه خویش بکوشد و ابعاد و زوایای خویش را بسط و گسترش داده، تثبیت و تقویت کند و ورزش حرفه‌ای در جریان رشد و توسعه طبیعی تربیت بدنی و ورزش در جهان پا به عرصه وجود گذاشت و اندک‌اندک تمامی آنها را به خود مشغول ساخت و به عنوان صنعت با حرفه‌ای که می‌توان از طریق آن به درآمدزایی روی آورد، مورد توجه همگان قرار گرفت (نادریان جهرمی، ۱۳۹۸)، ورزش حرفه‌ای به فعالیت‌های ورزشی و سازمان یافته‌ای گفته می‌شود که به صورت رتبه‌مند و هدفمند، به منظور کسب درآمد برای توسعه ارزش‌های اقتصادی و اجتماعی انجام می‌شود (گل محمدی و همکاران، ۱۴۰۱، جعفری و همکاران، ۱۴۰۲، قربانعلی پور و همکاران، ۱۴۰۲). بدیهی است، که موضوع تحرک اجتماعی به دلایل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و نیز گسترده بودن دامنه آن در زندگی روزمره اکثریت جامعه، از ابتدای شکل‌گیری جامعه‌شناسی به عنوان دانشی تجربی و به ویژه در سال‌های پس از جنگ دوم یکی از زمینه‌های عمده تحقیق در تحقیقات جامعه‌شناسی بوده است (اللهی و فیض، ۱۴۰۰، بیک‌زاده، مصطفایی و نوری، ۱۴۰۰)، جذابیت‌های فوتبال حرفه‌ای در ایران در حال افزایش است و همین امر، شرایط را برای ورود اقتصاد دولتی با شکل و شمایل شبه خصوصی به عرصه ورزش فراهم کرده است

مادی‌گرا و انحرافی می‌گردد که در هر حال از بروز و رشد روابط اجتماعی شایسته جلوگیری می‌کند. تحرک اجتماعی در هر اجتماع و جامعه‌ای نشان‌گر پویایی آن اجتماع و در هر فرد، گروه و نهادی تیز بیانگر میزان تلاش فعالیت آنها در تغییر پایگاه و موقعیت اجتماعی خود عموماً از پایگاه و موقعیت پایین‌تر به موقعیت بالاتر است و در تبیین نظام قشربندی، تغییرات اجتماعی، روند توسعه، تعیین میزان نابرابری و بی‌عدالتی در جوامع، نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کند (نووک^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). براساس مطالعات تحرک اجتماعی می‌توان مشخص کرد که امکان پیشرفت و بهبود در کیفیت و سطح زندگی، برخورداری از مزایا و امکانات ثروت، قدرت و دانش آحاد جامعه، متأثر از چه عواملی است؟ نکته قابل تأمل دیگر این است که آیا ورزشکاران حرفه‌ای ایرانی همگی سبک زندگی یکسانی دارند یا می‌توان سبک‌های زندگی متفاوتی را بین آنها شناسایی کرد؟ در این خصوص با تأمل در نظریات آدلر (۱۹۵۶) که سبک زندگی را فردی دانسته و به تعداد افراد انسانی سبک زندگی متمایز در نظر می‌گیرد (فاضلی، ۱۳۹۹)، می‌توان بر وجود سبک‌های زندگی متفاوت بین ورزشکاران پی برد (کرم‌زاده، ۱۴۰۱)، در جوامع توجه به تحرک اجتماعی از اهمیت زیادی برخوردار است. به گونه‌ای که می‌توان توسعه‌یافتگی جوامع را در بخش‌های مختلف با میزان تحرک اجتماعی آنها سنجید. در این نوشته سعی بر آن است تا عوامل مؤثر بر تحرک اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد. تحرک اجتماعی که مهم‌ترین عوامل آن تحصیلات، مهاجرت، ازدواج، ورزش و... است پویایی جامعه و میزان شرایط برابر افراد را در استفاده از موقعیت‌ها برای کسب مزایای اجتماعی را نشان می‌دهد (وانگ دانگ^۷ و همکاران، ۲۰۱۸). (لطیف‌زاده و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین جوامعی که دارای نابرابری بیرونی هستند مسیر تحرک اجتماعی برای شهروندان آن جامعه با مانع روبرو است. جوامع

خاصی دارند. همچنین یکی از مفاهیم روان‌شناختی که در شکل‌گیری ویژگی‌های شخصیتی بازیکنان مؤثر است، سبک زندگی است (ودوز^۸ و دیگران، ۲۰۲۳). سبک زندگی بخشی از زندگی است که عملاً تحقق می‌یابد و دربردارنده طیف کامل فعالیت‌هایی است که افراد در زندگی روزمره خود انجام می‌دهند، بنابراین طیف فعالیت‌های مختلف افراد در هر عرصه از زندگی می‌تواند سازنده سبک زندگی آنها در آن عرصه باشد، از سوی دیگر سبک زندگی نمایانگر نگاه فرد به زندگی؛ جهان و ارزش‌های مورد قبول فرد است (محمدی ترکمانی و همکاران، ۱۳۹۹)، به بیان دیگر «سبک زندگی سبب و نماد هدایت افراد یک جامعه است که تمامی جنبه‌های زندگی آنها را در برمی‌گیرد. شیوه زندگی سالم منبعی ارزشمند برای کاهش شیوع و تأثیر مشکلات بهداشتی و ارتقاء سلامت تطابق با عوامل استرس‌زای زندگی و بهبود کیفیت زندگی در اجتماعی که در آن زندگی می‌کند می‌باشد. باتوجه به اینکه فرد به نهاد اجتماعی در جامعه توجه دارد و از آنها تأثیر می‌پذیرد بر آنها نیز می‌تواند تأثیر گذارد. نهادهای اجتماعی، مجموعه‌ای از ارزش‌ها، عقاید و هنجارهای اجتماعی هستند که هر کدام از آنها شیوه زندگی جمعیت‌های مختلف یک یا چند جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهند (مارروو^۹، ۲۰۱۹)، ورزش نیز مانند خانواده، تعلیم و تربیت و اقتصاد، از نهادهای عمده و مؤثر اجتماعی است. در دنیای امروز کمتر کسی است که مستقیم یا غیرمستقیم به نحوی با ورزش مرتبط و از آن متأثر نباشد، کارکرد اجتماعی تربیت‌بدنی و ورزش تربیتی «در توسعه و تحکیم روابط اجتماعی، کارکردی زیربنایی و بنیادی است که در کل ساختار جامعه و روابط موجود بین اقشار و آحاد اجتماعی اثرات قابل‌توجهی برجای می‌گذارد و در صورتی که در بستر صحیح قرار نداشته باشد، عواقب زیان‌بار آن به شدت موجب سستی علایق اجتماعی، قطع روابط و با شکل‌گیری صوری و بی‌ریشه آن با بافتی

در جهت شفاف‌سازی فرهنگ اجتماعی با رویکرد تاثیرپذیری از رفتار ورزشکاران را ارائه دهد. در این پژوهش برای تحلیل جامعه‌شناختی تأثیرات حرفه‌ای شدن بر سبک زندگی، تحرک اجتماعی و آداب و عادات و انتظارات ورزشکاران از مدل سه شاخگی میرزایی اهرنجانی (۱۳۷۷) استفاده شده است. دلیل استفاده از این مدل بوم بودن آن و همچنین سه بعد آن پدیده‌های جامعه شناختی و جامعه‌شناسی را کاملاً پوشش می‌دهد، ابتدا بیان مسئله‌ای شفاف که در قسمت‌های قبلی اشاره شد، سپس توصیف و تحلیل منطقی از چالش‌ها و در نهایت شناسایی اصلی‌ترین ابعاد الگو بر پایه مدل سه شاخگی شامل مدل سه شاخگی شامل (تحلیل ساختاری جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن، تحلیل رفتاری (فردی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن و تحلیل زمینه‌ای (محیطی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن فوتبالیست‌ها) طراحی شد. محقق می‌خواهد به دغدغه‌های ذهنی خود به عنوان زیر مجموعه سازمان‌های ورزشی پاسخ دهد. از جمله سوال‌ها و دغدغه‌ها این بود که مهمترین شاخص‌ها در نظر خبرگان در شناسایی آسیب‌های حرفه‌ای شدن ورزشکاران با رویکرد فرهنگ اجتماعی و سبک زندگی ایرانی کدامند؟ مهمترین کدهای محور، انتخابی و باز در دیدگاه خبرگان چه میزان توافق براساس مدل سه شاخگی تحلیل رفتاری (فردی)، تحلیل ساختاری و تحلیل زمینه‌ای (محیطی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن فوتبالیست‌ها وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

پیشینه داخلی

محمدزاده و همکاران (۱۴۰۳) نشان داد که پیامدها دربردارنده ۴ مقوله اصلی نظیر افزایش جامعه‌پذیری ورزش، پذیرش و اجرای فرهنگ ورزشی در خانواده، کنترل هیجان‌های عاطفی و دستیابی به جامعه سالم احساس رضایت، دستیابی به اهداف شخصی و جامعه سالم و ۳ زیر مقوله از قبیل تقویت روابط درون خانواده،

برای پیشرفت و توسعه در جهان امروز باید به سمت نابرابری درونی (به شرط برابری فرصت‌ها جهت شکوفا شدن استعدادها) که توزیع مزایا و منابع براساس شایستگی افراد است و امکان تحرک اجتماعی برای همگان فراهم است در این میان ورزش به عنوان پدیده‌ای اجتماعی و فرهنگی، افراد را در یک شبکه اجتماعی که دارای روابط اجتماعی پیچیده است، به تعامل و کنش متقابل واداشته و عرصه ظهور رفتارها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و بازنمایی‌هایی معنادار قرن حاضر شده است (وانگ دانگ^۸ و همکاران، ۲۰۱۸). ورزش مانند سایر پدیده‌های اجتماعی حامل و ناقل ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی جامعه‌ای است که از آن منشأ گرفته و گسترش یافته است و برای شناخت صحیح اهداف و کارکردهای اجتماعی ورزش و تحقق حقیقی آن در ساختار اجتماعی باید به عنوان پدیده‌ای در نظر گرفته شود که به نحوی بار ارزشی دارد و موجب توسعه و تقویت ارزش‌ها می‌شود یا برعکس موجب خدشه‌دار شدن ارزش‌ها و ضربه‌پذیری واقعیت‌های ارزشی و بروز و رشد ضد ارزش‌ها می‌شود (محمدزاده و همکاران، ۱۴۰۳). به اعتقاد محقق قهرمانان ورزشی ارزش‌هایی را به جامعه، به‌ویژه طرفداران ورزشی القا می‌کنند تا جایی که حتی ممکن است به‌عنوان الگوی مرجع، طرفداران زیادی پیدا کنند. در چنین شرایطی بسیاری از ارزش‌های مثبت اخلاقی مانند همکاری، رعایت قوانین و مقررات، احترام و وفاداری، مسئولیت‌پذیری و کار و تلاش مداوم را می‌توان آموزش و اشاعه داد. یک داور ورزشی مقتدر و قاطع، یک مربی قاطع و قدرتمند و یک ورزشکار نخبه و مدال‌آور، می‌توانند برای نوجوانان و جوانان به الگوی مرجع تبدیل شوند و سایرین را تحت تأثیر قرار دهند. این پژوهش با مطالعه عمیق مطالعه الگوی تاثیر حرفه‌ای شدن ورزشکاران (فوتبالیست) بر فرهنگ اجتماعی بر پایه مدل (سه شاخگی) را در مورد واکاوی قرار داده است که در نهایت بتواند، یک الگوی جامع‌تر از مطالعات قبلی

رویکرد عوامل موثر، شرایط زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر و پیامدها را شناسایی می‌کند. جعفری و همکاران (۱۴۰۲) نتایج پژوهش نشان داد. فدراسیون باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی از طریق شش مولفه (برنامه‌های حمایت تحصیلی، هدف‌گزینی مناسب فردی. انتخاب الگوی مناسب ورزشی، قوانین باشگاه‌ها، بهره‌گیری از افراد حرفه‌ای و ایجاد تقویت ساختارهای کلان و زیربنایی ورزش حرفه‌ای در کشور) می‌توانند در نگرش و سبک زندگی ورزشکاران نخبه تأثیر بگذارند. گل‌محمدی و همکاران (۱۴۰۱) نتایج نشان داد، سبک تصمیم‌گیری مربیان و مولفه‌های آن (دموکراتیک و آمرانه)، بر تعهد ورزشی و خلاقیت ورزشی ورزشکاران تأثیرگذار است. همچنین تعهد ورزشی به صورت کلی بر خلاقیت ورزشی ورزشکاران اثرگذار بود و نیز تأثیر نقش میانجی بین سبک تصمیم‌گیری مربیان با خلاقیت ورزشی ورزشکاران مورد تأیید قرار گرفت. یافته‌های این پژوهش بیانگر آن است که مربیان شاغل در ورزش‌های زورخانه‌ای از سبک تصمیم‌گیری دموکراتیک استفاده کنند که با توجه به نقش رضایت‌مندی ورزشکاران در موفقیت فردی ورزشکار و تیم، استفاده از سبک تصمیم‌گیری مناسب برای ارتقای رضایت‌مندی آنها از سوی مربیان امری ضروری است. بارانی و همکاران (۱۴۰۱) نتایج نشان داد که مهم‌ترین پیامد روان‌شناختی بحران‌های سلامتی موثر در سبک زندگی ورزشکاران در این پژوهش، به ترتیب مربوط به افسردگی، اضطراب، خشم، وسواس، بی‌خوابی، استرس، بی‌حوصلگی، محدودیت در ارتباط با خانواده، هم‌تیمی‌ها و مربیان و ترس از سرایت بیماری به دیگران می‌باشد. کریمی درچه و همکاران (۱۳۹۹) نتایج پس از رتبه‌بندی عوامل نشان داد که مدیریت رتبه اول، آموزش رتبه دوم، امکانات رتبه سوم، فیزیولوژیکی رتبه چهارم، رسانه رتبه پنجم و بقیه مضامین در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند و در نهایت مدل طراحی شد. محمدی ترکمانی

تقویت حمایت درون خانواده و افزایش سطح آگاهی خانواده شناسایی شدند. قربانعلی‌پور و همکاران (۱۴۰۲) نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های کیفی نشان داد که تأثیرات حرفه‌ای شدن بر سبک زندگی فوتبالیست‌های حرفه‌ای از ۵۲ کد باز تشکیل شده است و همچنین ۴ مقوله محوری تشکیل شده است. بررسی دیدگاه فوتبالیست‌های حرفه‌ای از آداب و عادات ورزشکاران حرفه‌ای، نشان می‌دهد آداب و عاداتی مثل، مراقبت از خود، خواب کافی، مشخص بودن تایم‌های استراحت، مدیریت رفتار و اخلاق خود، مدیریت گفتار و رفتار با رسانه‌ها، حضور و فعالیت مناسب در فضای مجازی، احترام به بازیکنان مربیان پیشکسوتان ورزش، مدیریت تغذیه، مدیریت بدن، عادت به زندگی اردو نشینی، تغییر سبک زندگی مطابق با فرهنگ حاکم در تیم، رعایت قوانین اجباری تعیین شده از سوی مدیریت تیم، پایبندی به اصول جوانمردی و رعایت کردن قوانین ورزشی در میان و مسابقات در این افراد نهادینه شده است. کرم‌زاده (۱۴۰۱) نتیجه از آنجائی که گنجاندن ورزش در سبک زندگی افراد تا حد بالایی به سلامت افراد جامعه کمک خواهد کرد لذا پیشنهاد می‌شود مسئولان و برنامه‌ریزان در جهت تقویت نقاط قوت و حذف نقاط ضعف در خصوص عوامل مؤثر سبک زندگی و گرایش افراد به ورزش و فعالیت‌های ورزشی کوشا باشند. لطیف‌زاده (۱۴۰۱). اول، همه افراد برای دستیابی و حفظ هویت اجتماعی مثبت تلاش می‌کنند. بنابراین، یک فرد فقط به گروه‌هایی می‌پیوندد و پیوندهای خود را حفظ می‌کند که به طور مثبتی بر خودپنداره او منعکس می‌شود. ثانیاً، هویت درون‌گروهی مثبت متکی بر این تصور است که گروه به‌طور مثبتی از گروه‌های بیرونی مرتبط متمایز است. رهنور و همکاران (۱۴۰۲) این پژوهش به‌طور جامع از دیدگاه سیاستگذار چارچوبی را در سطح کلان در رابطه با جذب نیروی انسانی به گونه‌ای عدالت محور ارائه می‌دهد و با این

از این دیدگاه حمایت می‌کند، تناقض جالبی را نیز آشکار می‌کند. بسیاری از بازیکنان بدون در نظر گرفتن موقعیت اجتماعی یا توانایی کسب درآمد از شخصیت‌هایشان درگیر برندسازی شخصی می‌شوند. نووک^{۱۰} و همکاران (۲۰۲۱)، نشان دهد که عوامل تعیین‌کننده کیفیت زندگی ورزشکاران حرفه‌ای به جای اینکه صرفاً در محیط اجتماعی-فرهنگی آنها باشد، در شخصیت آنها یافت می‌شود. در نهایت، بررسی عوامل تعیین‌کننده کیفیت زندگی ورزشکاران می‌تواند به توسعه استراتژی‌های بهینه برای بهبود کیفیت زندگی در جامعه به طور کلی کمک کند. با این حال، به نظر می‌رسد تحقیقات کیفی عمیق نیز برای انجام آن ضروری باشد. لدر و بومن (۲۰۲۱)، نشان دادند که شرکت‌کنندگان دارای مفهوم‌سازی‌های متنوعی بودند. زندگی این افراد که با ورزش همراه است، با عوامل مهم دیگری مانند زمینه‌های فردی و اجتماعی، می‌تواند سبک زندگی متفاوتی برای آنها به همراه آورد. یعنی ورزش در کنار عوامل و فاکتورهای دیگر، مولد نوع منحصر به فردی از سبک زندگی در این افراد می‌شود. کوان و همکاران (۲۰۲۰) وقتی ورزشکاران نوجوان از الگوبرداری از طریق الگو استفاده می‌کنند، خودکارآمدی آنها افزایش می‌یابد که به نوبه خود منجر به تأثیر مثبت بر توانایی دستیابی به وضعیت جریان می‌شود. وانگ دانگ^{۱۱} و همکاران (۲۰۱۸)، نشان می‌دهد که شیوه‌های زندگی سالم باعث ارتقاء سلامت و سبک‌های سالم و بهداشتی می‌شود اثرات ضعیفی بر سلامتی دارد. زی و همکاران^{۱۲} (۲۰۲۱)، یافتند که مدیران و کارشناسان پایگاه‌های ورزش قهرمانی دانش و اطلاعات تخصصی کافی در زمینه تخصص شغلی خویش ندارند. از امکانات و تجهیزات موجود در پایگاه‌های ورزش قهرمانی استفاده بهینه به عمل نمی‌آید، و امکانات و تجهیزات مناسبی در پایگاه‌های ورزش قهرمانی مراکز استان‌ها وجود ندارد. ارتباط معنی‌داری بین سطح دانش و اطلاعات تخصصی

و همکاران (۱۳۹۹)، مؤلفه‌های سبک زندگی ورزشکاران نخبه آزمون شد و پس از اصلاح و تعدیل مورد برازش قرار گرفت. این مدل دارای ده مؤلفه تفکر حرفه‌ای، شایستگی‌های عاطفی، چشم‌انداز زندگی، سواد مالی، مسئولیت‌پذیری، مصرف مادی، تمایلات مصرف فرهنگی، فراغت و تفریح، مسائل شخصی و رفتارهای مذهبی بود. در ادامه از طریق تحلیل خوشه‌ای با نرم‌افزار Spss 23 پنج سبک غالب زندگی در بین ورزشکاران نخبه تحت عناوین مصرف‌گرا، روزمره، سودمند، حسابگر و حرفه‌ای شناسایی شد و با بررسی یافته‌های کیفی و کمی ویژگی‌های هر سبک زندگی بیان شد. غلامپور گالشکلومی و همکاران (۱۳۹۹) نتایج به دست آمده از رگرسیون خطی حاکی از آن بود که عدم وجود سرمایه‌ی اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی و حمایت اجتماعی بر تمایل جوانان به ورزش همگانی تاثیرگذار بودند و عدم وجود پذیرش اجتماعی، هوش فرهنگی، سرمایه‌ی فرهنگی و باورها و جهت‌گیری‌های اعتقادی و ارزشی تأثیری بر تمایل به ورزش همگانی نداشتند. دانا و همکاران (۱۳۹۸) هدف پژوهش حاضر، تعیین روابط ساختاری سبک‌های هویت، تعهد هویت و تقید به نماز در ورزشکاران جوان بود. براساس مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم، سبک‌های هویت هنجاری، سردرگم/اجتنابی و اطلاعاتی به ترتیب بیشترین اثر را بر تقید به نماز در نمونه مورد مطالعه به همراه داشت. براساس یافته‌ها، هنجارسازی و ترویج باورهای دینی از طریق افراد مهم در شبکه اجتماعی ورزشکاران می‌تواند موجب افزایش تقید به نماز در آنها شود. ودوز^۹ و دیگران (۲۰۲۳)، در زمینه مدیریت تأثیر، خودبرندسازی به عنوان ارتباطات استراتژیک هدف‌گرا مفهوم‌سازی می‌شود. جذب بازیکنان در برندسازی خود ممکن است پاسخی به رشد سریع صنعت گلف دیسکی و فرصت‌های جدید برای بازاریابی محصولات در رسانه‌های اجتماعی باشد. در حالی که مطالعه تا حدی

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق از نوع کیفی براساس نظریه داده بنیاد است برای تایید یافته‌های داده بنیاد از نظر خبرگان نیز استفاده شده است. در بخش تحلیل محتوی کیفی از نظر خبرگان و ورزشکاران استفاده شده است، روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی بود شاخص‌های اساسی استخراج شد. سوال‌های مصاحبه زیر نظر کمیته علمی طراحی و بصورت مصاحبه باز پاسخ یافته طراحی شد. جامعه آماری خبرگان و ورزشکاران در ورزش فوتبال بودند که با به کارگیری روش نمونه‌گیری هدفمند به روش گلوله برفی ۱۳ نفر آنها به عنوان نمونه تا اشیاع نظری انتخاب شدند. محتوی گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا (MAXQDA) پردازش شد. نتایج پژوهش حاضر منجر به شناسایی و ۳ کد انتخابی شد و ۱۲ کد ۲۶۴ کد باز قرار گرفت. شاخص اصلی براساس مدل سه شاخگی شامل (تحلیل ساختاری جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن، تحلیل رفتاری (فردی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن و تحلیل زمینه‌ای (محیطی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن فوتبال‌یست‌ها) بود. در دور دوم پرسشنامه‌ای با لطف لیکرت برای ۱۳ نفر از خبرگان ارسال شد تا شدت اثر هریک از مولفه‌ها مشخص شد

یافته‌های پژوهش

برای پاسخ به این سوال از نظر خبرگان و تحلیل نظر خبرگان استفاده شده است. ابتدا جدول آمار و سمت خبرگان ارائه می‌شود و سپس جدول شاخص‌های استخراجی ارائه می‌شود. در این بخش اطلاعات توصیفی مربوط به مشارکت‌کنندگان بخش کیفی ارائه شد، که برابر با ۱۳ نفر بود.

مدیران و میزان بهره‌برداری از پایگاه‌ها وجود دارد. بین میزان بهره‌برداری از پایگاه‌ها و امکانات و تجهیزات موجود و بین میزان دانش و اطلاعات تخصصی و امکانات و تجهیزات موجود در پایگاه‌ها ارتباط معنی‌داری وجود ندارد. اسمیت و الدرژ^{۱۳} (۲۰۱۸) به این نتیجه رسیدند که کسب سلامتی و حفظ ویژگی‌های ظاهری دو انگیزه اصلی دانشجویان در انجام تمرین و فعالیت می‌باشد. پین و رابرتز^{۱۴} (۲۰۱۲) نتایج آنها نشان داده انگلستان در سال‌های ۱۹۷۲ تا ۱۹۹۲، فرصت‌های تحرک بیشتری را در اختیار مردان جامعه نسبت به زنان خود قرار داده و به‌سوی یک جامعه باز حرکت کرده است. آنها دلیل عمده این امر را تبدیل جامعه کشاورزی به جامعه صنعتی، افزایش تحصیلات مردان نسبت به زنان در دهه ۷۰ می‌دانند. لاول^{۱۵} و همکاران (۲۰۱۰) نیز در پژوهشی به بررسی مزایای ورزش ادارات شده و موانع غیر ورزشی دانشجویان دختر در ایالات پرداختند و به این نتیجه رسیدند که کنترل وزن، کسب تناسب اندام، حفظ سلامتی، تعامل اجتماعی، بودن در کنار دوستان، به عنوان انگیزه‌های مشارکت افراد در فعالیت‌های بدنی به حساب می‌آیند. گلدتورپ^{۱۶} (۲۰۱۰) وی نشان می‌دهد که طبقات اجتماعی بالای انگلیسی، با وادار کردن فرزندان خود به تحصیل در رشته‌های تحصیلی خاص، خواهان حفظ جایگاه و موقعیت طبقاتی خود و یا بعضی امکان تحرک اجتماعی بیشتر در طبقات بالا وجود داشت و از طرفی، آنها سعی می‌کردند موقعیت اجتماعی و اقتصادی خودشان را حفظ کنند. سوتیریادو^{۱۷} و همکاران (۲۰۰۹) نتایج حاکی از آن بود که یکی از عوامل توسعه ورزش وجود گروه‌ها و افراد علاقه‌مند به آن می‌باشد. از دیگر فرصت‌های ورزش حرفه‌ای در کشور وجود پتانسیل لازم برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش می‌باشد.

جدول ۱- مشخصات نمونه‌های بخش کیفی

نشانهگر P	مسئولیت	جنس	سن	سابقه	مدرک تحصیلی
۱	فوتبالیست-مربی	مرد	۳۷	۲۰	کارشناسی
۲	فوتبالیست	مرد	۲۸	۱۱	کارشناسی
۳	فوتبالیست-مربی	مرد	۳۹	۱۸	کارشناسی
۴	فوتبالیست-مربی	مرد	۳۹	۱۸	ارشد
۶	فوتبالیست	مرد	۳۰	۱۱	کارشناسی
۷	فوتبالیست	مرد	۴۰	۱۷	کارشناسی
۸	فوتبالیست	مرد	۳۱	۱۳	ارشد
۹	فوتبالیست-مدیر	مرد	۳۶	۱۶	کارشناسی
۱۰	مدیر فوتبالی	مرد	۴۰	۱۸	ارشد
۱۱	فوتبالیست	مرد	۲۸	۱۰	ارشد
۱۲	فوتبالیست	مرد	۳۰	۱۱	ارشد
۱۳	فوتبالیست	مرد	۳۸	۲۱	کارشناسی

۱- آسیب‌های حرفه‌ای شدن ورزشکاران با رویکرد

فرهنگ اجتماعی و سبک زندگی ایرانی کدامند؟

جدول ۲- شاخص‌های استخراج شده از مصاحبه خبرگان

کدگذاری باز	کدگذاری محوری	تحلیل‌های سه شاخگی
بودجه باشگاه، سبک مدیریتی باشگاه برنامه‌ها و رویه‌ها، تصمیم‌گیری، گزینش، اخراج فوتبالیست‌ها، ملزم به رعایت نظم و قانون در جامعه- پایبند به قانون- رفتار مناسب حرفه‌ای با طرفداران- رفتار مناسب حرفه‌ای با باشگاه- رفتار مناسب حرفه‌ای با پیشکسوتان- رفتار مناسب حرفه‌ای با رسانه‌ها- رفتار مناسب حرفه‌ای با شهروندان- کارمند باشگاه بودن- باشگاه را خانواده خود بداند- متعهد به مفاد قرارداد خود و باشگاه.	تاثیر مدیران باشگاه بر عملکرد فوتبالیست‌های حرفه‌ای	
مراقبت از خود- خواب کافی- مشخص بودن تایم‌های استراحت- مدیریت رفتار و اخلاق خود- مدیریت گفتار و رفتار با رسانه‌ها- حضور و فعالیت مناسب در فضای مجازی- احترام به بازیکنان مریبان پیشکسوتان ورزش- مدیریت تغذیه- مدیریت بدن- عادت به زندگی اردو نشینی- تغییر سبک زندگی مطابق با فرهنگ حاکم در تیم- رعایت قوانین اجباری تعیین شده از سوی مدیریت تیم	ساختار برنامه‌ریزی زندگی فوتبالیست‌های حرفه‌ای	تحلیل ساختاری جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن
بالارفتن انتظارات جامعه و ورزشکار از همدیگر- مقابله با ناهنجاری‌ها و فساد در فوتبال ایران- انتظار پرداخته شدن مطالبات از باشگاه- درست نکردن حاشیه‌های بی‌پایه و اساس برای ورزشکار- توجه ورزشکاران حرفه‌ای به مسئولیت‌های اجتماعی که دارند- بالا رفتن انتظار ورزشکار از خودش در جهت بهبود عملکرد ورزشی- احترام گذاشتن و رعایت مفاد قرارداد بین بازیکن و باشگاه- بهره‌گیری از امکانات و تجهیزات حرفه‌ای برای تمرین.	ساختار اجتماعی و بهبود عملکرد فوتبالیست‌های حرفه‌ای	

<p>دور بودن از خانواده- وقت کمتر داشتن برای همسر و فرزندان- علاقه کمتر به داشتن فرزند در زمان بازیکن بودن- دیر ازدواج کردن- علاقه خانواده به ورزش و ورزش کردن- مورد توجه بودن خانواده فوتبالیست‌ها در جامعه- داشتن سبک زندگی مجلل در خانواده فوتبالیست‌ها.</p>	<p>تأثیر حرفه‌ای شدن بر سبک زندگی خانوادگی</p>	<p>تحلیل رفتاری (فردی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن</p>
<p>داشتن مهارت تاکتیکی- داشتن توانایی بالا- آمادگی بدنی مناسب- پایبندی به اصول حرفه‌ای‌گری در فوتبال=تلاش برای رسیدن در هر موقعیتی- داشتن اراده بالا، سخت‌کوشی و تمرین مدام- برنامه‌ریزی صحیح- داشتن انگیزه مناسب و متفاوت نسبت به بقیه- داشتن اخلاق حرفه‌ای- داشتن برنامه‌ریزی هدفمند برای موفقیت- تمرینات مستمر- بهره‌گیری از امکانات مناسب- کسب درآمد- مطرح شدن در سطح جامعه- مشهور شدن- ترانسفر شدن به تیم‌های بزرگ در دیگر کشورها</p>	<p>درک فوتبالیست‌ها از حرفه‌ای شدن</p>	
<p>علاقه و عشق خود فرد به فوتبال- حمایت خانواده و دوستان- فیزیک بدنی مناسب مستعد بودن- خارج نشدن از مسیر حرفه‌ای‌گری در هر شرایطی- تلاش شبانه‌روزی و داشتن هدف بلندمدت- شرایط روحی مناسب- داشتن پشتکار مناسب- داشتن سطح هوش مناسب- درک مناسب از حرفه‌ای‌گری در فوتبال- آموزش در سنین پایین- داشتن پتانسیل و قابلیت حرفه‌ای شدن- تاکتیک‌پذیر بودن- شروع کردن فوتبال از سنین پایین- داشتن بنیه بدنی و تون بدنی مناسب- منابع مالی مناسب برای پرورش فوتبالیست- ناامید نشدن در شکست‌های موقتی.</p>	<p>دیدگاه فوتبالیست‌ها از عوامل مؤثر در حرفه‌ای شدن</p>	
<p>آشنایی با فرهنگ‌های دیگر کشورها- تغییر پایگاه اقتصادی- اجتماعی تطبیق دادن سبک زندگی فوتبالیست با کشوری که در آن بازی می‌کند- زندگی فردی و دور بودن از خانواده- داشتن برنامه‌های غذایی خاص- داشتن تایم‌های خاص خواب- مدیریت ارتباط با دوستان و اقوام مدیریت تماشای رسانه‌ها و فضای مجازی- داشتن و رسیدن به سبک زندگی پر زرق و برق و فوق لاکچری- تغییر سبک زندگی سنتی به سبک زندگی مدرن</p>	<p>تأثیرات حرفه‌ای شدن بر سبک زندگی</p>	<p>تحلیل زمینه‌ای (محیطی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن</p>
<p>تقویت رفتارهای انسانی و معنوی- عضویت در مؤسسات خیریه کمک به هواداران و طرفداران بی‌بضاعت- شرکت در مراسمات خیریه استفاده از شهرت در جهت بانی خیر شدن- تأثیر گذاشتن بر روی افراد برای انجام امور خیریه- همدردی با هواداران در زمان باخت مسابقات شرکت و برگزاری مسابقات خیرخواهانه- احترام گذاشتن به آیین‌ها و باورهای دینی دیگر جوامع</p>	<p>تأثیر حرفه‌ای شدن بر رشد معنوی و خودشکوفایی</p>	
<p>مسافرت‌های زیاد- مهاجرت‌های درون کشوری (از شهری به شهر دیگر)- مهاجرت به دیگر کشورها برای بازی کردن- تحرک بعد مالی و اقتصادی- تحرک بعد اجتماعی و فرهنگی- جابجایی بین تیم‌های فوتبال با شرایط اجتماعی مختلف- الگوپذیری در دیگر کشورها و نشر آن در بین جوانان کشور- تأکید بر هویت ملی و اجتماعی خود در دیگر کشورها- به دست آوردن مقبولیت اجتماعی به واسطه اجتماعی شدن</p>	<p>تحرک اجتماعی ورزشکاران</p>	
<p>حرفه‌ای بودن لیگ‌های خارجی- جدی بودن و مسئولین تیم‌های خارجی نسبت به مسئولین تیم‌های ایرانی- وجود قوانین سخت و حرفه‌ای- اجرای دقیق قانون بدون توجه به مواردی مانند مصلحت‌اندیشی- بالا بودن سطح لیگ‌ها و تیم‌های خارجی به لحاظ امکانات و تجهیزات- عدم وجود دانش حرفه‌ای فوتبال نسبت به ایران آموزش ندیدن بازیکنان ایرانی در سنین پایه- نبود عزت‌نفس بازیکنان ایرانی نسبت به بازیکنان خارجی- عدم تسلط کافی به زبان انگلیسی، تاکتیک‌پذیری ضعیف</p>	<p>سبک زندگی بازیکنان حرفه‌ای در باشگاه‌های خارجی (ایرانی و غیره ایرانی)</p>	

<p>عدم رعایت منش و اخلاق حرفه‌ای بازیکنان در خارج نسبت به داخل زمین - تأثیرگذاری حساسیت بازی نسبت به خارج از مسابقه - تأثیرگذاری جو حاکم بر بازی نسبت به بیرون - تأثیرگذاری فشار روانی حین و بعد بازی - تأثیرگذاری اهمیت بازی‌های بزرگ، جایگاه تیم - نقش مربی و کادر فنی - میزان تنش‌پذیری بازیکنان از هواداران - کنترل احساسات بازیکن در مسابقه با تیم قبلی خود - اثرگذاری تعصب کورکورانه در زمین بازی.</p>	<p>تفاوت منش وضعیت بازیکنان در داخل زمین و خارج زمین</p>	
<p>تأثیر نقش آموزشی در ارائه سبک زندگی خاص ورزشکاران حرفه‌ای - به شهرت رسیدن ورزشکار - نقش ارتباطی رسانه بین سبک زندگی عادی و حرفه‌ای در ورزشکاران - فراهم ساختن برنامه‌های با محوریت اخلاقیات در زندگی برای ورزشکاران حرفه‌ای - به تصویر کشیدن حرکات جوانمردانه ورزشکاران - الگوسازی برای سبک زندگی سایر فوتبالیست‌های حرفه‌ای - سوق دادن تمرکز بازیکنان به سمت فضای مجازی تا فوتبال - بزرگ کردن ورزشکار در جامعه، منعکس کردن نوع زندگی ورزشکار - جهت دادن به زندگی ورزشکاران حرفه‌ای - اختصاص وقت قابل توجهی به حضور در رسانه‌ها و فضای مجازی از طرف ورزشکار.</p>	<p>تأثیرات رسانه بر سبک زندگی خاص ورزشکاران</p>	

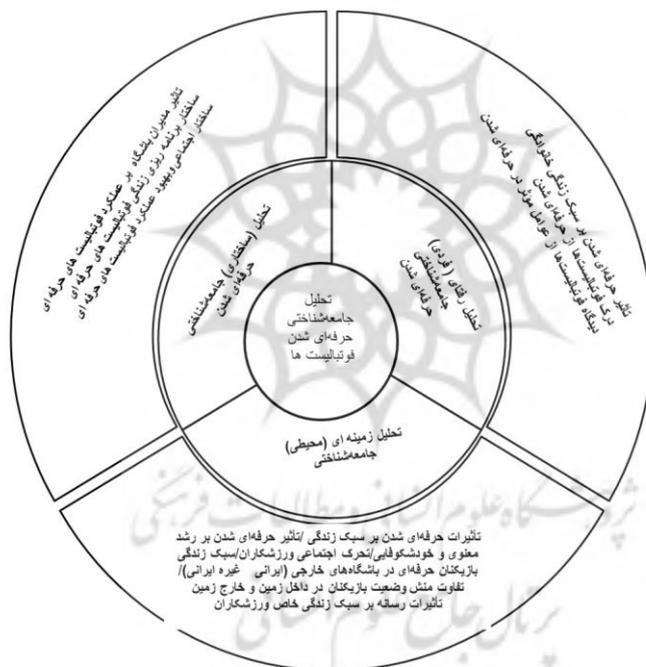
از دیدگاه خبرگان چه میزان توافق براساس مدل سه شاخگی تحلیل رفتاری (فردی)، تحلیل ساختاری و تحلیل زمینه‌ای (محیطی) جامعه‌شناختی حرفه‌ای شدن فوتبالیست‌ها وجود دارد؟

در این مرحله که مرحله سوم همزمان برای ۲ گروه ۱۰ نفری از خبرگان ارسال شد که ۱۰ نفر ورزشکاران حرفه‌ای بودند و ۱۰ نفر از اعضای هیات علمی رشته جامعه‌شناسی دانشگاه‌های آزاد اسلامی تا ضریب توافق براساس کندال W محاسبه شود. این آزمون برای ضریب هماهنگی دو گروه استفاده می‌شود.

جدول ۳- ضریب توانقی کندال

میزان هماهنگی دیدگاه‌ها	درصد ضریب توافق کندال W	میانگین نظر اعضای هیات علمی جامعه‌شناسی	میانگین نظر فوتبالیست‌ها	کدگذاری محوری	تحلیل‌های سه شاخگی
بالاتر از 0/7 اتفاق نظر قوی	۰.۵۲۷	۱.۱۷۷	۱.۲۳۳	تأثیر مدیران باشگاه بر عملکرد فوتبالیست‌های حرفه‌ای	تحلیل (ساختاری)
بالاتر از 0/8 اتفاق نظر بسیار قوی	۸۶۷	۱.۰۷	۱.۹۳	ساختار برنامه‌ریزی زندگی فوتبالیست‌های حرفه‌ای	جامعه‌شناختی
بالاتر از 0/8 اتفاق نظر بسیار قوی	۸۰۰	۱.۹۸	۱.۱۰	ساختار اجتماعی و بهبود عملکرد فوتبالیست‌های حرفه‌ای	حرفه‌ای شدن
بالاتر از 0/7 اتفاق نظر قوی	۷۳۳	۱.۸۷	۱.۱۳	تأثیر حرفه‌ای شدن بر سبک زندگی خانوادگی	تحلیل رفتاری (فردی)
بالاتر از 0/8 اتفاق نظر بسیار قوی	۸۰۰	۱.۱۰	۱.۹۰	درک فوتبالیست‌ها از حرفه‌ای شدن	جامعه‌شناختی
بالاتر از 0/7 اتفاق نظر قوی	۷۸۰	۱.۲۰	۱.۸۰	دیدگاه فوتبالیست‌ها از عوامل مؤثر در حرفه‌ای شدن	حرفه‌ای شدن

تأثیرات حرفه‌ای شدن بر سبک زندگی	۱.۰۲	۱.۸۹	۸۹۷	بالاتر از 0/8 اتفاق نظر بسیار قوی
تأثیر حرفه‌ای شدن بر رشد معنوی و خودشکوفایی	۱.۰۶	۱.۹۴	۱.۰۸	بالاتر از 0/8 اتفاق نظر بسیار قوی
تحرك اجتماعی ورزشکاران	۱.۲۰	۱.۸۰	۹۱۷	بالاتر از 0/7 اتفاق نظر قوی
سبک زندگی بازیکنان حرفه‌ای در باشگاه‌های خارجی (ایرانی و غیره ایرانی)	۱.۱۷	۱.۸۳	۷۹۱	بالاتر از 0/8 اتفاق نظر بسیار قوی
تفاوت منش و وضعیت بازیکنان در داخل زمین و خارج زمین	۱.۲۵	۱.۷۵	۷۲۷	بالاتر از 0/7 اتفاق نظر قوی
تأثیرات رسانه بر سبک زندگی خاص ورزشکاران	۱.۴۰	۱.۶۰	۸۶۸	بالاتر از 0/8 اتفاق نظر بسیار قوی

شکل ۱- الگوی استخراج شده حرفه‌ای شدن ورزشکاران بر فرهنگ اجتماعی و سبک زندگی

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش به مطالعه الگوی تأثیر شدن ورزشکاران بر فرهنگ اجتماعی و سبک زندگی پرداخت و با استفاده از نظر خبرگان حیطه فوتبال یک الگو ارائه داد، ورزش در دوران معاصر نیز از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است، تا آنجا که در

قاموس جامعه‌شناسی از آن به عنوان بارزترین نمودهای زندگی اجتماعی و فرهنگی یاد شده و آن را در عقلانی شدن زندگی اجتماعی و توسعه جوامع مدرن مؤثر می‌دانند. عده‌ای از اصحاب علوم اجتماعی نیز، نوع ورزش افراد را تعیین‌کننده سبک زندگی، بیانگر طبقه اجتماعی و آداب و عادات و

باشگاه‌ها، نبود آکادمی‌های فوتبال برای آموزش در سنین پایین و مسائلی از این دست باعث ضعیف شدن روزه‌روز این ورزش پرهیجان شده است. با پیشرفت جامعه و پیشرفت علم، رقابت ورزش‌های رقابتی به شدت شدید شده و استعداد‌های ورزش‌های رقابتی به تدریج نشاط قوی خود را نشان داده‌اند. ورزشکاران نخبه گروه مهمی از ورزشکاران حرفه‌ای هستند که نقش مهمی در توسعه الگوهای اجتماعی داشته باشند نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های جعفری و همکاران (۱۴۰۲) رهنور و همکاران (۱۴۰۲) کرم‌زاده (۱۴۰۱) قربانعلی پور و همکاران (۱۴۰۲) محمدزاده و همکاران (۱۴۰۳) هموس و هم راستا بود. بنابراین توصیه می‌شود که ورزشکاران از الگوهای سالم استفاده کنند تا بتوانند الگو سالمی برای اطرافیان و جامعه باشند زیرا مدام جامعه و افکار عمومی بر رفتار آنها متمرکز هستند حتی اگر ورزشکار نباشند. امروزه مفهوم سبک زندگی گویای این واقعیت است که گروه‌بندی‌های اجتماعی، ابعاد و مقیاسی بسیار کوچک‌تر و متکثرتر از طبقه یا قشر اجتماعی یافته است. قهرمانان ورزشی ارزش‌هایی را به جامعه، به ویژه طرفداران ورزشی القا می‌کنند. حتی ممکن است به‌عنوان الگوی مرجع، طرفداران زیادی پیدا کنند. در چنین شرایطی بسیاری از ارزش‌های مثبت اخلاقی مانند همکاری، رعایت قوانین و مقررات، احترام و وفاداری، مسئولیت‌پذیری و کار و تلاش مداوم را می‌توان آموزش و اشاعه داد. یک داور ورزشی مقتدر و قاطع، یک مربی قاطع و قدرتمند و یک ورزشکار نخبه و مدال‌آور، می‌توانند برای نوجوانان و جوانان به الگوی مرجع تبدیل شوند و سایرین را تحت تأثیر قرار دهند. بررسی دیدگاه فوتبالیست‌های حرفه‌ای از اثرات حرفه‌ای شدن بر سبک زندگی ورزشکاران نشان داد که، عواملی مانند، آشنایی با

انتظارات آنها تلقی نموده و آن را پدیده‌های اجتماعی که نیاز به ترجمه نداشته و خود ترجمان ملت‌هاست، پنداشته‌اند. علاوه بر این‌ها، جماعتی دیگر از جامعه شناسان، ورزش را شیوه‌ای به‌منظور کنش و واکنش‌های افراد تصور کرده و آن را در پرورش شخصیت، اعتدال روانی، خویشتن‌داری، درونی کردن هنجارهای مدارا، مهار تدریجی رفتارهای پرخاشگرانه و تنظیم خشونت مفید می‌دانند. در هر حال، حوزه جامعه‌شناسی ورزش ضمن تأکید بر نقش و کارکرد ورزش در زندگی اجتماعی، آن را مدلی برای شناخت ساختارهای اجتماعی و فرهنگی و مدخلی به منظور تحلیل این ساختارها پنداشته و غنی‌سازی اوقات فراغت، انتقال ارزش‌ها، کاهش آسیب‌های اجتماعی و افزایش سرمایه اجتماعی را از دیگر کارکردهای اجتماعی ورزش در جامعه معاصر می‌دانند. همچنین از این پدیده به‌عنوان جنبش اجتماعی نوین برای فهم نمادهای مشترک ملی یاد شده که قادر به فراهم‌سازی مقدمات لازم برای کنش ارتباطی در راستای ایجاد توافق و تفاهم بین افراد در راه نیل به انسجام اجتماعی است. در عصر حاضر تقریباً ورزش در زندگی افراد رسوخ کرده و در بین ورزش‌ها، فوتبال به دلیل جذابیت خاص، یکی از بیشترین جمعیت‌های ورزشی دنیا را تشکیل می‌دهد و جایگاه منحصر به فردی دارد، به‌گونه‌ای که به پدیده فراگیر و جهانی بدل شده و برای آن حدودمرزی نمی‌توان قائل شد. فوتبال حرفه‌ای ایران از سال‌های دور با فراز و نشیب‌های فراوانی روبه‌رو بوده که دلایلی از جمله کیفیت پایین تمرینات، نداشتن فرهنگ و اخلاق حرفه‌ای بازیکنان، دانش فنی و تمرینی پایین مربیان، عقب‌ماندگی تاکتیکی، کیفیت پایین زیرساخت‌های تمرین، کیفیت وسایل و امکانات ورزش، نداشتن استادیوم‌ها و زمین‌های مناسب، ضعف مالی

فرهنگ‌های دیگر کشورها، تغییر پایگاه اقتصادی - اجتماعی، تطبیق دادن سبک زندگی فوتبالیست با کشوری که در آن بازی می‌کند، زندگی فردی و دور بودن از خانواده، داشتن برنامه‌های غذایی خاص، داشتن تایم‌های خاص خواب، مدیریت ارتباط با دوستان و اقوام، مدیریت تماشای رسانه‌ها و فضای مجازی، داشتن و رسیدن به سبک زندگی پرزرق و برق و فوق لاکچری، تغییر سبک زندگی سنتی به سبک زندگی مدرن و تغییر پوشش ظاهری، در سبک زندگی آنها رخ داده است با نتایج پژوهش‌های کوان و همکاران (۲۰۲۰) نووک و همکاران (۲۰۲۱). در بررسی اثر حرفه‌ای شدن بر تحرک اجتماعی فوتبالیست‌های حرفه‌ای، کدهای مفهومی زیر نشان می‌دهد که تحرک اجتماعی این افراد تحت الشعاع شغل خود قرار گرفته است. این مؤلفه‌ها عبارت‌اند از: مسافرت‌های زیاد، مهاجرت‌های درون کشوری (از شهری به شهر دیگر)، مهاجرت به دیگر کشورها برای بازی کردن، تحرک بعد مالی و اقتصادی، تحرک بعد اجتماعی و فرهنگی، جابجایی بین تیم‌های فوتبال با شرایط اجتماعی مختلف، الگوپذیری در دیگر کشورها و نشر آن در بین جوانان کشور، تأکید بر هویت ملی و اجتماعی خود در دیگر کشورها و به دست آوردن مقبولیت اجتماعی به واسطه اجتماعی شدن. بررسی دیدگاه فوتبالیست‌های حرفه‌ای از آداب و عادات ورزشکاران حرفه‌ای، نشان می‌دهد آداب و عاداتی مثل، مراقبت از خود، خواب کافی، مشخص بودن تایم‌های استراحت، مدیریت رفتار و اخلاق خود، مدیریت گفتار و رفتارشان با رسانه‌ها، حضور و فعالیت مناسب در فضای مجازی، احترام به بازیکنان مربیان پیشکسوتان ورزش، مدیریت تغذیه، مدیریت بدن، عادت به زندگی اردونشینی، تغییر سبک زندگی مطابق با فرهنگ حاکم در تیم، رعایت قوانین

اجباری تعیین شده از سوی مدیریت تیم، پایبندی به اصول جوانمردی و رعایت کردن قوانین ورزشی در میان و مسابقات در این افراد نهادینه شده است با نتایج پژوهش دانا و همکاران (۱۳۹۸) و دوز و دیگران (۲۰۲۳) هم‌راستا بود. در بررسی اثر حرفه‌ای شدن بر انتظارات ورزشکاران از دیدگاه فوتبالیست‌های حرفه‌ای، این نتایج به دست آمد که این انتظارات موجب، بالا رفتن انتظارات جامعه و ورزشکار از همدیگر، مقابله با ناهنجاری‌ها و فساد در فوتبال ایران، انتظار پرداخته شدن مطالبات از باشگاه، درست نکردن حاشیه‌های بی‌پایه و اساس برای ورزشکار، توجه ورزشکاران حرفه‌ای به مسئولیت‌های اجتماعی که دارند، بالا رفتن انتظار ورزشکار از خودش در جهت بهبود عملکرد ورزشی، احترام گذاشتن و رعایت مفاد قرارداد بین بازیکن و باشگاه و بهره‌گیری از امکانات و تجهیزات حرفه‌ای برای تمرین شده است. در خصوص اثر رفتار، کردار و منش و سبک زندگی بازیکنان حرفه‌ای در باشگاه‌های خارجی (ایرانی و غیره ایرانی) بر سبک زندگی، آداب و عادات و منش بازیکنان حرفه‌ای در ایران، باید گفت به دلیل مقررات سخت و دقیق تیم‌های خارجی، این افراد، نسبت به فوتبالیست‌های داخلی خود را بیشتر تابع مقررات و سخت‌کوشی می‌دانند. از سوی دیگر در نقطه عکس این مطلب، نبود عزت‌نفس بازیکنان ایرانی نسبت به بازیکنان خارجی مشهود است. این عدم اعتماد و عزت‌نفس ناشی از عدم وجود دانش در مورد فوتبال حرفه‌ای در داخل ایران و آموزش ندیدن بازیکنان ایرانی در سنین پایه، عدم تسلط کافی به زبان انگلیسی، تاکتیک‌پذیری ضعیف و بالا بودن سطح لیگ‌ها و تیم‌های خارجی به لحاظ امکانات و تجهیزات است. در خصوص تفاوت منش بازیکنان در داخل و خارج زمین، مشارکت

قربانعلی پور، سحر و قدیمی، بهرام و آفرینش خاکی، اکبر و محسنی تبریزی، علیرضا و علیپوردرویش، زهرا (۱۴۰۲). تحلیل جامعه شناختی حرفه‌ای شدن بر آداب و عادات و انتظارات ورزشکاران (مورد مطالعه: فوتبالیست‌های حرفه‌ای ایران، دومین کنفرانس بین المللی پژوهش‌های کاربردی در علوم انسانی، اقتصاد، مدیریت و حسابداری).

کرم‌زاده، سهراب علی (۱۴۰۱). سنجش و ارزیابی سبک زندگی ورزشکاران و میزان موفقیت آنان در میدانی ورزشی شهرستان دره شهر، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته: علوم اجتماعی - مطالعات فرهنگی، دانشگاه پیام نور استان سمنان، مرکز پیام نور دامغان.

کریمی‌درچه، مژگان، کاشانی، مجید، و باصری، علی (۱۳۹۹). طراحی مدل جایگاه ورزش همگانی در سبک زندگی سلامت محور کارکنان (کوهک) نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران. آموزش علوم دریایی.

گل محمدی، پیمان و بهرامی، شهاب و فروغی پور، حمید (۱۴۰۱). ارتباط سبک تصمیم‌گیری مربیان با خلاقیت فردی ورزشکاران زورخانه‌ای و نقش میانجی تعهد ورزشی.

لطیف‌زاده، اسکندر (۱۴۰۱). استراتژی نگهداری هویتی طرفداران ورزشی در غیاب موفقیت تیم با تمرکز بر سه بعد هویت اجتماعی، خلاقیت اجتماعی و تحرک اجتماعی در رشته والیبال، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، مدیریت ورزشی، مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی، موسسه آموزش عالی کسری - رامسر، گروه تربیت‌بدنی.

محمدزاده، زینب و باصری، علی و حجت، شهلا و آزادفدا، شیوا و علی‌پور درویشی، زهرا (۱۴۰۳). تحلیل جامعه‌شناختی پیامدهای نقش خانواده در جامعه پذیری ورزشی: یک مطالعه کیفی.

محمدی ترکمانی، احسان؛ باقری، قدرت‌اله؛ زارعی متین، حسن؛ معینی، حسین؛ خنیفر؛ حسین (۱۳۹۹). تحلیل سبک‌های زندگی ورزشکاران نخبه ایرانی، مدیریت ورزشی سال دوازدهم، شماره ۳ (پیاپی ۵۰).

کنندگان معتقدند فشار روحی در حین بازی باعث تفاوت منش و رفتار آنها در داخل زمین می‌شود اما در خارج از زمین کنترل بیشتری بر خود و رفتار خود در مقابل اعضای تیم حریف، هواداران و مردم عادی دارند.

از محدودیت‌های این پژوهش محدودیت جغرافیایی بود که فقط تهران به عنوان جامعه آماری انتخاب شد و خبرگان مورد مصاحبه فقط انتخاب شدند. بنابراین نتایج بدست آمده باید با احتیاط به سازمان دیگری تعمیم داده شود.

منابع

بارانی، مریم و سلیمانی، مجید و افکار، عادل (۱۴۰۰). شناسایی پیامدهای روان شناختی بحران‌های سلامتی در سبک زندگی ورزشکاران (مورد مطالعه: همه گیری ویروس کرونا).

جعفری، راضیه و مرادی، محمدرضا و صفری، سمیه و نعمتی، ریحانه (۱۴۰۲). بررسی تاثیر فدراسیون، باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی بر سبک زندگی ورزشکاران نخبه، هفتمین کنفرانس ملی علوم ورزشی، تربیت بدنی و سلامت اجتماعی، تهران.

دانا، امیر و رفیعی، صالح و گوزل زاده، المیرا و شمسی، مریم (۱۳۹۸). مدل ساختاری سبک‌های هویت، تعهد هویت و تقید به نماز در ورزشکاران جوان.

رهنورد، فرج‌اله و علیپور درویش، زهرا و چگین، میثم و محمدپور، یلدا (۱۴۰۲). تدوین مدل جذب عدالت محور نیروی انسانی در سطح کلان بخش دولتی ایران.

غلامپور گالشکلومی، حامد و میرزایی، خلیل و قدیمی، بهرام و علیپور درویشی، زهرا (۱۳۹۹). عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر تمایل جوانان به ورزش همگانی (با تاکید بر زنان).

فاضلی، محمد (۱۳۹۹). مصرف و سبک زندگی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

Management, Volume.

smith BA, h. A Eldredge, D (2012). sex differences in exercise motivation & body-image satisfaction among college students. *Journal of medicine science and sports Exercise*, 34(7).

smith BA, h. A Eldredge, D (2018). saix differences in exercise motivation & body-image satisfaction among college students. *Journal of medicine science and sports Exercise*, 34(7).

Wang Dong A, B, C, Xing Xiao-huiBand Wu Xian-boA (2018). The Healthy Lifestyle Scale for University Students: development and psychometric testing. *Australian Journal of Primary Health*, 18.

Woods, Joshua & Hartwell, Matthew. Oldham, Leah (2023). Centering the Self, Doing the Sport, and Being the Brand: The Self-Branding of Lifestyle Athletes on Instagram, in *International Journal of Sport Communication*, Volume 16: Issue 2.

Ziaee, A, Adib-Moghaddam, A, Elling, A, van Sterkenburg, J & van Hilvoorde, I (2021). Football and the media construction of Iranian national identity during the FIFA World Cup 2018 and AFC Asian Cup 2019. *soccer and society*, 22(6). <https://doi.org/10.1080/14660970.2021.1952691>.

Goldthorpe, J. H (2010). *On sociology: Numbers, narratives, and the integration of research and theory*. Oxford: Oxford University Press.

یادداشت‌ها

¹Connolly

²Kwon

³Morgenroth

⁴Woods

⁵marrow

⁶Nowak

⁷Wang Dong

⁸Wang Dong

⁹Woods

نادریان جهرمی، مسعود (۱۳۹۸). مبانی جامعه‌شناسی ورزشی، ناشر بامداد کتاب، تهران.

Connolly, G. J (2017). Applying social cognitive theory in coaching athletes: The power of positive role models.

Kwon, T. Y., and Shin, M. J (2020). The effect of attribution dimension on flow by wining and losing: double-mediating effects of affect and observational learning. *Korean J. Sport Psychol.* 31. doi: 10.14385/KSSP.31.1.1.

Lovell, P. G, El Ansari, W & Parker, J. K (2010), Perceived Exercise Benefits and Barriers of Non-Exercising Female University Students in the United Kingdom. *International Journal of Environmental Research and Public Health*; 2010.

Marrow, I (2019). Guiding the use of Grounded Theory in Doctoral studies° an example from the Australian film industry. *International Journal of Doctoral Studies*, 6(N/A).

Morgenroth, T, Ryan, M. K and Peters, K (2022). The motivational theory of role modeling: how role models influence role aspirants' goals. *Rev. Gen. Psychol.* doi: 10.1037/gpr0000059.

Nowak, Paweł F & Kuśnierz, Cezary, Bajkowski. Dariusz (2021). Quality of Life Determinants in Professional Athletes, *Journals Psychology Research and Behavior*

¹⁰Nowak

¹¹Wang Dong

¹²Ziaee

¹³smith and Eldredge

¹⁴Pain and Roberts

¹⁵Lovell

¹⁶goldthorpe

¹⁷Sotiriadou